

مروری بر کارنامه مجید مجیدی به بهانه حضور در جشنواره «ونیز»

کودکی و رئالیسم شاعرانه

سینمای مجید مجیدی با محوریت نگاه شاعرانه به انسان و به طور خاص، کودک و نوجوان و بسط این نگاه بر بستری رئال، به گونه ای این دو وجه را به هم

پیوند داده که منجر به ثبت قاب هایی در یاد ماندنی و همراهی برانگیز شده است.

او در فیلم هایش گذر از معصومیت دوران کودکی و چه بسا همان فطرت پاک بشری و آزمون خطر انسان های معمولی را در مسیر چالش برانگیز زندگی های به ظاهر ساده و عادی، آنچنان دراماتیک ثبت کرده که تجربه حاصل از آن محدود به دنیای فیلم های او نمانده بلکه تبدیل به یک خاطره جمعی شده است.

در ۱۰ فیلم کارنامه مجیدی می توان به خوبی نوع دغدغه مندی اش به جهان، انسان، مسائل و روابط آدم های پیرامونی را که کودکان و نوجوانان در رأس آنها قرار می گیرند، مورد توجه قرار داد.

او از پس مصائب تلخ و اجباری زندگی کودکان کولبر در «بدوک»، به چالش پسرک نوجوان «پدر» در پذیرش دیگری می رسد که باید پدر بنامدش. داغ قفر بر پیشانی آرزوهای کودکی در «بچه های آسمان»، به درد طردشدگی پسرک نابینای «رنگ خدا» پیوند می خورد و در ادامه تولد عشق مادی و زمینی در زندگی پسر نوجوان و ارتقای آن به عشق معنوی را در «باران» به تصویر می کشد. مجیدی در اثر متأخرش «خورشید» نیز رجعتی دوباره به دنیای کودکان فرودست؛ این بار کودکان کار دارد و جهان رؤیا و واقعیت زندگی آنها را به گونه ای دراماتیزه می کند که می تواند احیاگر نگاه خودش در «بدوک» باشد.

عشق مادی و زمینی مقوله ای است که با تغییر موقعیت و سن قهرمان و پرداختی دراماتیک تبدیل به مساله محوری «بید مجنون» شده تا آزمون خطیر یک مرد در دوراهی غرایز و فطرت پاک بشری را با تکیه بر نماد و استعاره به تصویر بکشد. مجیدی همین دوراهی نفسانیات و فطریات را در «آواز گنجشک ها» از زاویه ای دیگر مورد توجه قرار داده؛ زاویه ای که محدود به غرایز جنسی نیست بلکه گستره ای وسیع از خصال انسانی را در برمی گیرد و قهرمان بزرگسال را زیر نگاه فرزندانش در معرض آزمونی خطیر و درونی تر قرار می دهد.

اثر بعدی او، فیلم «محمد رسول الله (ص)» با محوریت کودکی حضرت محمد (ص) بیش از آنکه متکی بر مستندات درام پردازی شده از زندگی آن حضرت باشد، مجموعه ای از خطوط داستانی شخصیت پردازانه برای ویژه کردن کاراکتر ایشان از همان دوران کودکی است. فیلمی که تلاش می کند با نگاه شاعرانه مألوف مجیدی، ریشه های شخصیت منحصر به فرد حضرت محمد (ص) را در بزرگسالی و مبعوث شدن و پیامبری، در کودکی آن حضرت و رابطه ای که با جهان، طبیعت و بُعد معصومانه فطرت انسانی خود برقرار کرده، جست و جو کند. کار مهم مجیدی در «آن سوی ابرها» نه ساخت یک فیلم هندی در جغرافیای هندوستان با بازیگران و قصه ای متأثر از فرهنگ و روابط آنان، بلکه ساخت فیلمی از دریچه نگاه شناسنامه دار خودش از یک نوجوان هندی است. فیلمی که به فراخور درام از مؤلفه های آشنای سینمای هند بهره می برد اما آنچه به آن هویت بخشیده، نگاه انسانی و البته معنوی متکی بر شاعرانگی فیلمساز به قهرمان فیلم و چالش او بر سر دوراهی انتخاب بین تعاریف درست و غلط در محدوده خودش است.

«خورشید» آخرین و جدیدترین فیلم مجید مجیدی است که همانطور که اشاره شد رجعتی به دغدغه مندی اولیه او به جهان طبقه فرودست و کودکان کار دارد که این بار دغدغه سرپرستی از مادری روانپریش به رؤیای گنج بابی این قهرمان ابعادی جدید می بخشد. کودک-نوجوانی که باید به این بصیرت برسد که گنج واقعی نه زیر آب انبار مدرسه شبانه روزی و دالان های تاریک و خیس و ترسناک زیرزمین، بلکه در درون خودش است.

در مرور کارنامه مجید مجیدی، به خوبی می توان به این نکته مهم رسید که سیر دغدغه مندی او متناسب با تأثیر پذیری اش از جهان اطراف بیش از هر چیز برآمده از کشف و شهودی است که در واقع فیلم های او درون و با خود دارد. و جهان اطراف شکل گرفته اند نه الزامات بیرونی.

سینما

سحر عمر آراد
منتقد سینما

شاخه دوم این تفاهمنامه را توجه به رویدادها و برنامه های فرهنگی و هنری عنوان کرد و افزود: «این حوزه تنوع بسیاری دارد و هم تأسیس و هم تکمیل رویدادها و برنامه های فرهنگی و هنری در سطح منطقه ای و استانی در این تفاهمنامه مورد توجه است. اشاره به کمک هایی که می توان به اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه استان کرد شاخه سوم این تفاهمنامه است.»

براساس آن مسیر روشن تری را برای اتفاقات فرهنگی، هنری و رسانه ای این استان در دو سال آینده رقم می زند.» او گفت: «توجه به موضوعات زیرساختی بخش اول این تفاهمنامه است از جمله تکمیل کتابخانه ها، مجتمع ها، تأسیس سالن ها، سینما امید و... که ترکیبی را به وجود می آورد تا شرایط زیرساختی استان تا پایان این دولت مسیر رو به جلویی داشته باشد.» صالحی،

محل توجه اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه بوده و خوشحالمی امروز با امضای تفاهمنامه همکاری با این استان گامی برای اتفاقات خوب در عرصه فرهنگ، هنر و رسانه این استان در دو سال آینده برداشته می شود.» وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: «حوزه فرهنگ، هنر و رسانه بخشی از اقتصاد خلاق است و تأثیری که فرهنگ بر اقتصاد دارد نباید نادیده گرفت.» وی دومین نقش حوزه فرهنگ، هنر و رسانه را در بحث های آسیب های اجتماعی برشمرد و افزود: «همواره اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه برای مقابله با آسیب های اجتماعی نقش و تأثیر داشته اند و در استان کهگیلویه و بویراحمد هم این گونه بوده است.

صبح دیروز سیدعباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و حسین کلانتری استاندار استان کهگیلویه و بویراحمد تفاهمنامه همکاری های فرهنگی، هنری و رسانه ای میان این وزارتخانه و استانداری امضا کردند. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأکید بر اهمیت و نقش حوزه فرهنگ، هنر و رسانه در عرصه های مختلف کشور گفت: «نمی توان توسعه منطقه ای و استانی را جدا از حوزه فرهنگ، هنر و رسانه دانست و باید بر نقش و اهمیت آن توجه داشت.» صالحی در این آیین با تأکید بر نقش فرهنگ، هنر و رسانه افزود: «استان کهگیلویه و بویراحمد یکی از استان های با سابقه تمدنی و تاریخی کشور است که همواره

صالحی در آیین امضای تفاهمنامه همکاری های فرهنگی و هنری با استاندار کهگیلویه و بویراحمد:

فرهنگ، تاب آوری در بحران ها را افزایش می دهد

جشنواره «ونیز ۲۰۲۰» با نمایش فیلم مجید مجیدی به نیمه راه رسید

رسانه ها و منتقدان به «خورشید» خیره شدند

مجیدی پرداختند.

■ هالیوود ریورتر: این یک فیلم تکان دهنده است

حتی اگر از نظر دقیق داوران قسمت مسابقه «ونیز ۲۰۲۰» به «خورشید» مطلع نباشیم، شکی نیست که برخی نشریات معروف کشور میزبان جشنواره و سایر کشورهای جهان نسبت به «خورشید» نظر مساعدا یافته و آن را ستایش کرده اند. یکی از این نشریات روزنامه معتبر و قدیمی هالیوود ریورتر امریکاست که هر ساله یک تیم خبری ۳۰ نفره را به ونیز می فرستد و امسال هم چنین کرده و در شماره روز گذشته اش به قلم دبوریا یانگ یکی از منتقدان ارشد خود نوشت: «خورشید یکی از خیره کننده ترین و تکان دهنده ترین فیلم هایی است که تاکنون درباره کودکان کار و نوجوانان کم بضاعت ساخته شده و رنج آنها را به وضوح ترین شکل به تصویر کشیده است. فیلم، قصه تلاش کودکانی بیپول برای یافتن گنجی که وجود خارجی ندارد چنان توسط مجید مجیدی هنرمندانه تشریح شده است که باید پذیرفت «خورشید» اینک یکی از شانس داران اصلی تصاحب شیر طلایی ونیز است.»

یانگ افزوده است: «خورشید» اگر چه طراوت بصری و شاعرانگی اغواکننده فیلم «بچه های آسمان» را ندارد اما به خوبی توانسته است فقدان حمایت های لازم از کودکان کار را که یک مشکل مبتلا به جهانی است، بیان کند. باید متذکر شد که سینمای ایران توانسته است در سال های پس از انقلاب به شکلی فزاینده به مشکلات جاری برای نوجوانان و کودکان بپردازد و نقدهای اجتماعی و تأثیرگذاری در این خصوص داشته باشد.»

■ وایتی: آنها شبیه بچه های لوئیس بونول هستند

دیروز وایتی دیگر نشریه شاخص و قدیمی سینمایی آمریکا هم با قلم پتر دیروگ منتقد معروف خود به تمجید از «خورشید» و خالق آن پرداخت و نوشت: «مجید مجیدی همانی است که قبل از فیلم فعلی اش، «بچه های آسمان» را هم ساخت که از بهترین فیلم های قرن بیستم درباره کودکان است. خورشید داستان در بخش مسابقه هفتاد و هفتمین دوره جشنواره فیلم ونیز است. پس از بخش این فیلم روزی یکشنبه در جشنواره ونیز نقدهای بسیار مثبتی درباره «خورشید» در نشریه ها و پایگاه های معتبر سینمایی منتشر شد و را حامل پیام برابری همه کودکان و حق آنها برای تحصیل و تشویق دانستند. غیر از اثرات مثبت فیلم سخنان مجید مجیدی در نشست مطبوعاتی فیلم «خورشید» در جشنواره ونیز هم مورد توجه قرار گرفت. مجیدی در این نشست از مردم ایران و کودکانش گفت و از زندگی سختی که در این سال ها به دلیل تحریم های امریکا بر مردم ایران تحمیل شده است. کارگردان فیلم «خورشید» گفت: «مردم ایران چهل سال است به خاطر تحریم های غیرانسانی امریکا در شرایط سختی زندگی می کنند. در شرایط کرونایی که یک بحران جهانی است یکی از مشکلات ما در این شرایط سخت، عدم ورود دارو به ایران به دلیل تحریم های امریکاست. ما به دلیل مرز گسترده ای که با کشور افغانستان

و مال روحانی
خبرنگار

به شانه برخی فیلم های اجتماعی معروف امریکا و اروپا در دهه ۱۹۸۰ می سایید و افزود: «اگر این فیلم در امریکا و با نگاه های آنجا ساخته می شد و رایین ویلیام هنوز زنده بود، نقش معاون دلسوز مدرسه را لابد به این بازیگر مشهور می دادند اما در فیلم مجیدی این معاون با بازی جواد عزتی جوان خوش نیتی است که پس از دیدن شوق فراوان بچه ها به آنها فرصتی مجدد می دهد تا بازی زندگی خود میانی تازه ای را ترسیم و محقق کنند. با این حال و به رغم

بازی قوی و ترسناک علی نصیریان در قالب سمسار قریبکار بهترین بازی در این فیلم را شمیل شیراز ارائه کرده که در قالب خواهر باهوش و یک دنده به نظر می رسد که صحنه را قبضه کرده است.»

■ توپ در زمین رقبا

در حالی که وسایط ایتالیایی سینما توگرافو نیز به رغم دادن نمره ۲ از حد اکثر ۴ به فیلم مجیدی، تلاش این هنرمند ایرانی را برای کمک به کودکان کار امری با ارزش شمرده است، خورشید روز دوشنبه دومین مرتبه نمایش اش را هم در ونیز تجربه کرد و حالا نگاه حاضران به رقبای این فیلم در بخش مسابقه هفتاد و هفتمین دوره جشنواره ونیز است و به قولی توپ در زمین آنها است تا مضمونی فراتر و قوی تر از خورشید را در کنند که البته این کار آسانی نخواهد بود.

و شبیه به نوجوانان کج کرداری است که آسمان» مطرح می کند اما همچون آن فیلم دغدغه نوجوانان و کودکان مستمند را دارد. این فیلم به گونه ای به بیش از ۱۵ میلیون کودک کار در سطح جهان تعلق دارد که از صبح تا شب می کوشند اما باز هم به حق خود که یک زندگی راحت همراه با حداقل امکانات رفاهی و تحصیلی است، نمی رسند. کاراکتر اصلی داستان که پسری به نام علی است ماهیت سرسختی دارد

با شیبه و نوجوانان کج کرداری است که آسمان» مطرح می کند اما همچون آن فیلم دغدغه نوجوانان و کودکان مستمند را دارد. این فیلم به گونه ای به بیش از ۱۵ میلیون کودک کار در سطح جهان تعلق دارد که از صبح تا شب می کوشند اما باز هم به حق خود که یک زندگی راحت همراه با حداقل امکانات رفاهی و تحصیلی است، نمی رسند. کاراکتر اصلی داستان که پسری به نام علی است ماهیت سرسختی دارد

با شیبه و نوجوانان کج کرداری است که آسمان» مطرح می کند اما همچون آن فیلم دغدغه نوجوانان و کودکان مستمند را دارد. این فیلم به گونه ای به بیش از ۱۵ میلیون کودک کار در سطح جهان تعلق دارد که از صبح تا شب می کوشند اما باز هم به حق خود که یک زندگی راحت همراه با حداقل امکانات رفاهی و تحصیلی است، نمی رسند. کاراکتر اصلی داستان که پسری به نام علی است ماهیت سرسختی دارد

از پازاریت تا خورشید

تشخیص نوع برخورد هیأت ژوری موسترا (نام دیگری برای ونیز) با فیلم اخیر مجیدی کار دشواری است اما به هر حال مجیدی اولین سینماگری بود که یک کارش (بچه های آسمان) سال ها پیش کاندیدای جایزه اسکار شد و از طرف دیگر ونیز بارها به سینماگران و بازیگران

کشورهای در حال رشد ادای احترام و جایز خود را به آنها اکرده و شیر نقره ای بهترین سناریو سال ۲۰۱۵ به فیلم «قصه» های رخشان بنی اعتماد نشانه روشنی از همین موضوع بوده است. ونیز سال پیش هم جایزه نخست خود (شیر طلایی) را به «پازاریت» محصولی از سینمای کره جنوبی داد و اسباب حیرت شد اما این فیلم به قدری خوب بود که بعداً چهار جایزه اسکار شامل مجسمه طلایی بهترین فیلم سال را هم به دست آورد و بر پیروزی ونیزی اش مهر تأیید زد.

استفاده کارگردان «خورشید» از تریبون جشنواره ونیز برای گفتن درباره مشکلات کشور

مجیدی علیه تحریم

فیلم «خورشید» نماینده قدرتمند سینمای ایران در بخش مسابقه هفتاد و هفتمین دوره جشنواره فیلم ونیز است. پس از بخش این فیلم روزی یکشنبه در جشنواره ونیز نقدهای بسیار مثبتی درباره «خورشید» در نشریه ها و پایگاه های معتبر سینمایی منتشر شد و را حامل پیام برابری همه کودکان و حق آنها برای تحصیل و تشویق دانستند. غیر از اثرات مثبت فیلم سخنان مجید مجیدی در نشست مطبوعاتی فیلم «خورشید» در جشنواره ونیز هم مورد توجه قرار گرفت. مجیدی در این نشست از مردم ایران و کودکانش گفت و از زندگی سختی که در این سال ها به دلیل تحریم های امریکا بر مردم ایران تحمیل شده است. کارگردان فیلم «خورشید» گفت: «مردم ایران چهل سال است به خاطر تحریم های غیرانسانی امریکا در شرایط سختی زندگی می کنند. در شرایط کرونایی که یک بحران جهانی است یکی از مشکلات ما در این شرایط سخت، عدم ورود دارو به ایران به دلیل تحریم های امریکاست. ما به دلیل مرز گسترده ای که با کشور افغانستان

داریم بخشی از مردم آسیب دیده این کشور به شکل غیرقانونی وارد کشور ما می شوند. آمارهای رسمی بین ۸ تا ۴ میلیون نفر است و شاید چیزی در حدود ۸ تا ۹ میلیون مهاجر افغان در کشورمان داریم. از سوی دیگر به واسطه جنگ عراق مهاجرینی از عراق داشته ایم. از سوی پاکستان هم به همین صورت بوده است. مجموعه اینها باعث آسیب پذیری کشور ما و مواجهه اش با چالش های بزرگ شده است. ادامه جنگ افروزی های امریکا در خاورمیانه عامل تشدید معضلات اجتماعی در ایران شده و در این منطقه پر از بحران بیشترین آسیب ها را بچه ها و خانواده های کم بضاعت دیده اند و هر روز فقیرتر و فقیرتر شدند. این روند مشکلات و معضلات اجتماعی بزرگی برای همه جوامع ویژه کشور ما ایجاد می کند.»

مجیدی در این نشست خبری درباره داستان فیلمش صحبت کرد و آن را یک داستان جهانی دانست و گفت: «این داستان محدود به یک کشور و دولت خاص نیست. نکته دیگری که در فیلم «خورشید» هست و می خواهم بر آن تأکید کنم مسئولیت هایی است که در هر جامعه ای وجود دارد و گاهی فراتر از وظایف

پس از انتشار صحبت های مجیدی حسین انتظامی، رئیس سازمان سینمایی در صفحه خود در توئیتر پیامی خطاب به مجیدی منتشر کرد و با قراردادن بخشی از حرف های این کارگردان درباره تحریم های امریکا نوشت: «هنرمند صدای مردم است.» ابراهیم داروغه زاده، دبیر جشنواره فیلم فجر هم در همین شبکه اجتماعی و در صفحه خودش نوشت: «مجیدی از فرصت جشنواره فیلم ونیز برای رساندن صدای مظلومیت و حقانیت مردم ایران استفاده کرد: ۴۰ سال است مردم ایران در شرایط سخت ناشی از تحریم های غیرانسانی امریکا زندگی می کنند.»

سینما